

Kegyessné Szekeres Erika (SZTE JGYPK):

Az anyanyelvi kompetencia és a digitális közösségi kommunikáció összefüggéseiről a magyartanárok szemszögéből

Kulcsszavak: anyanyelvi kompetencia, nyelvpedagógia, nyelvi változások, nyelvi attitűdök

Számos kutatás bizonyítja, hogy a magyar nyelvre is erős hatást gyakorol a digitális kommunikáció (Veszelszki, 2011, 2013), és a közösségi kommunikáció, a digitális alkalmazásokra jellemző nyelvi jelenségek egyre inkább uralják a hétköznapi kommunikáció valamennyi területét. A digitális világ kommunikációs szokásai megváltoztatják a nyelv szókészletét, felülírják a helyesírási szabályokat, és megingatják a mondatalkotás szabályos rendjét, sőt még a társas nyelvi szokásaink pragmatikai rendszerét is felborítják. A nyelvi változások átalakítják a nyelvet használók nyelvi attitűdjeit, és erősen befolyásolják nyelvi tudatosságát, illetve a nyelvi változásokhoz való hozzáállását. Számos tanulmányból ismerjük a digitális kommunikáció fiatalok nyelvhasználatára gyakorolt hatását (Kruzslíc, 2013; Veszelszki, 2009). De vajon hogyan vélekednek erről a pedagógusok és főképp a magyar nyelvet tanító tanárok? Az előadás nyelvpedagógiai szempontból foglalkozik a pedagógusok nyelvhasználatának feltérképezésével, kutatva mindazokat az aktuális változásokat és értékrendjüket, amelyekkel a pedagógusoknak a saját nyelvhasználatukban is szembesülniük kell, és amelyeket a tanulók részéről a napi iskolai kommunikációban is tapasztalnak. A kutatás fő kérdése az volt, hogy a pedagógusok, a magyar nyelvet tanító tanárok nyelvhasználatába milyen mértékben olvadtak bele a „digilektusok” (Veszelszki, 2011) nyelvi elemei, hogyan viszonyulnak ezekhez a változásokhoz, hogyan minősítik saját nyelvhasználatukat és diákjaikét. A kérdőíves felmérés egyik kérdése kitért arra is, hogy módszertanilag hogyan kezelik a magyartanárok az óráikon a „digilektusokat”, és milyen értékrend alapján fogadják vagy utasítják el azok aktuális jellemzőit. Milyen viszonyban áll tehát a saját nyelvhasználatuk a közvetített tartalmakkal és nyelvi értékekkel? Az eredmények fontos anomáliákra és korrelációkra mutatnak rá, amelyek mentén az anyanyelvet használók és az azt tanítók attitűdjei mintázatokba rendeződnek, s ennek következményeként változások állhatnak be az iskolai anyanyelvpedagógia aktuális feladataiban is. A pedagógusok, különösen az anyanyelvet közvetítők nyelvi mintája meghatározza a fiatal generáció nyelvi változásokra adott reakcióját, s jelenleg az az érdekes helyzet állt elő, hogy az anyanyelvet közvetítők éppúgy részesei a nyelvi változás folyamatainak, mint a tanítványaik. Az előadás konklúziójaképpen a tanári nyelvi kompetencia, a digitális nyelvi kompetencia tankönyvekben közvetített modelljének és a magyartanárok anyanyelvi kompetenciáról alkotott véleményének ellentmondásosságára derül fény.